

10 ting barnet med autisme (og andre..)ønsker du vidste

1. Adfærd er kommunikation.

Der er en begrundelse for al adfærd. Den fortæller, hvordan barnet med autisme opfatter hvad der sker omkring sig, når hans/hendes ord ikke kan. Negativ adfærd kolliderer med barnets indlæringsprocess. Men kun at afbryde/ændre disse adfærdsmønstre er ikke nok; lær barnet at udskifte disse adfærdsmønstre med egnede alternativer således at rigtig læring kan øges.

Begynd med at tro på dette: Han/hun vil virkelig gerne lære at være sammen med andre på en hensigtsmæssig måde. Ingen børn ønsker den negative respons man får på "dårlig" opførsel.

Negativ adfærd betyder som regel at han/hun er overvældet af forstyrrende sanseindtryk, ikke kan kommunikere sine ønsker eller behov, eller ikke forstår hvad der forventes af han/hende. Se bag adfærden for at finde kilden til modstand. Gør notater om hvad der skete umiddelbart før adfærden: de mennesker der var involverede, tidspunktet på dagen, aktiviteter, omgivelser m.m. Over tid vil et mønster måske tegne sig.

2. Tag aldrig noget for givet.

Uden faktuelle oplysninger, er en antagelse kun et gæt. Måske kender eller forstår han/hun ikke reglerne. Han/hun har muligvis hørt instruktionerne, men ikke forstået dem. Måske vidste han/hun det i går, men kan ikke genkalde det i dag. Spørg dig selv:

Er du sikker på at barnet virkelig ved hvad der kræves af det? Hvis barnet pludselig må løbe på toilettet hver gang det bliver bedt om at lave en matematikopgave, ved det måske ikke hvordan opgaven skal løses, eller er bange for at hans/hendes indsats ikke vil være god nok. Øv sammen med barnet gentagelser af opgaven indtil det føler sig kompetent. Barnet har muligvis brug for mere øvelse for at mestre opgaver end andre børn.

Er du sikker på at barnet faktisk forstår reglerne? Forstår han/hun meningen med reglen om sikkerhed, økonomi, helbred? Måske smuglede han/hun en bid mad ud af sin madpakke før tid fordi han/hun, af bekymring for at nå at færdiggøre sit naturfagsprojekt, ikke kunne spise morgenmad og nu er han/hun hundesulten.

3. Se efter sansemæssige problemer først.

Meget af barnets modstand stammer fra sansemæssigt ubehag. Et eksempel er flouriserende lys, hvilket har vist sig gang på gang at være et stort problem for børn med autisme. Den summen det frembringer, er meget forstyrrende for mange børns hypersensitive hørelse, og det pulserende lys kan forvrænge den visuelle perception, det får ting til at fremstå som værende i konstant bevægelse.

En lampe med glødepære på bordet vil reducere flimren, ligeså de nye naturlige lysstofrør. Eller måske har barnet behov for at sidde tættere på dig; Han/hun forstår ikke hvad du siger fordi der er for mange lyde "imellem" - maskinerne uden for vinduet,

Nuka der hvisker til Peter, stole der skraber over gulvet, blyantspidserens skurren. Spørg en ergo- eller fysioterapeut efter sansevenlige ideer til klasseværelset. Det er faktisk godt for alle børn, ikke kun barnet med autisme.

4. Sørg for en pause til selvregulering før barnet har behov for det.

Et stille, tæppebelagt hjørne af lokalet med nogle puder, bøger og høretelefoner giver barnet et sted at søge hen for at samle sig når det føler sig overvældet/overstimuleret, uden at være så langt væk fysisk, at det ikke vil være i stand til at komme tilbage til aktiviteterne i klassen stille og roligt.

5. Fortæl barnet hvad du ønsker det skal gøre, på en anvisende måde

i stedet for at komme med et udsagn om det. "Du har efterladt et rod ved vasken!" er kun et udsagn om fakta for barnet. Han/hun er ikke i stand til at udlede, at det du i virkeligheden mener, er "Vær venlig at vaske din malekop og put papirhåndklæderne i skraldespanden". Lad ham/hende ikke gætte eller selv finde ud af hvad han/hun skal gøre.

6. Hav fornuftige forventninger til barnet.

Alle store skolesamlinger med hundredvis af børn på lange rækker og en eller anden, der taler monotont ud over skaren er ubehageligt og uden mening for barnet med autisme. Måske ville han/hun have mere gavn af at hjælpe med at finde materialer eller andet.

7. Hjælp barnet med at skifte mellem aktiviteter.

Det tager han/hende lidt længere tid at planlægge motorisk at flytte sig fra én aktivitet til den næste.

Giv barnet et fem minutters varsel og et to minutters varsel før en aktivitet skifter - og indbyg et par minutter ekstra i din planlægning til compensation. Et enkelt ur med skive eller et æggeur på bordet giver ham/hende et visuelt stikord til hvornår det næste skift sker, og hjælper til at klare skiftet mere uafhængigt.

8. Gør ikke en slem situation værre.

Barnet ved, at selvom du er en moden voksen, kan du sommetider lave dårlige beslutninger i kampens hede.

Det er virkelig ikke hans/hendes mening at nedsmelte, vise vrede eller på anden måde forstyrre/ødelægge dit klasseværelse. Du kan hjælpe ham/hende med at komme over det hurtigere, ved ikke at reagere med ophidselse hos dig selv. Vær opmærksom på disse reaktioner som forlænger snarere end at løse en krise:

- Hæve toneleje eller tale højere. Barnet hører råberiet og skrigene, men ikke ordene.
- Gøre nar af eller efterligne ham/hende. Sarkasme, fornærmelser eller øgenavne vil ikke "skamme barnet" væk fra adfærden.
- Komme med ubegrundede beskyldninger.
- Fremmane dobbeltmoral.
- Sammenligne ham/hende med en søskende eller en anden elev.
- Genkalde tidligere begivenheder uden relation til nuet.

- Generalisere "Alle børn med autisme er ens".

9. Kritiser med omtanke.

Helt ærligt - hvor god er du til at acceptere "konstruktiv" kritik? Modenheden og selvtilliden til at kunne dette kunne være lysår fra barnets evner lige nu. Skal du så aldrig rette ham/hende? Selvfølgelig skal du det. Men gør det kærligt, sådan at han/hun faktisk kan høre dig. Jeg ber' dig! Prøv aldrig nogensinde at påtvinge disciplin eller irettesættelser når et barn med autisme er vred, ude af sig selv, overstimuleret, nedsmeltet, urolig eller på anden måde følelsesmæssigt ude af stand til at være sammen med dig.

Igen, husk at barnet vil reagere ligeså meget, om ikke mere, på din stemmeføring som på de faktiske ord. Han/hun vil høre råberiet og irritationen, men vil ikke forstå ordene og vil derfor ikke kunne regne ud hvad han/hun gjorde forkert.

Tal med lav stemmeføring, og gå gerne i hug også, således at du taler på barnets niveau i stedet for at stå hævet over det.

Hjælp barnet med at forstå den uhensigtsmæssige adfærd på en støttende, problemløsende måde i stedet for at straffe eller skælde det ud. Hjælp ham/hende med at sætte ord på de følelser der udløste adfærden. Måske siger han/hun at han/hun var vred, men måske var han/hun bange, frustreret, ked af det eller jaloux. Undersøg udover hans/hendes umiddelbare svar. Øvelse eller rollespil - vis barnet en bedre måde at håndtere situationen på næste gang. Et storyboard, foto eller en social historie hjælper.

Der er ingen enkle løsninger. Og når han/hun gør det rigtigt "næste gang" så fortæl ham/hende det med det samme. Det hjælper ham/hende hvis du selv modellerer/viser ham/hende den rette adfærd til at reagere på kritik.

10. Giv reelle valg - og kun reelle valg.

Giv ikke barnet et valg eller spørg om et "vil du...?" spørgsmål medmindre du er villig til at acceptere nej for et svar.

"Nej" er måske mit ærlige svar på "Vil du læse højt nu?" eller "Har du lyst til at dele farverne med William?" Det er svært for barnet at stole på dig når valg slet ikke er valg i virkeligheden.

Du tager det utrolige antal af valg du har i løbet af dagligdagen for givet. Du vælger konstant en mulighed frem for andre velvidende at både at have valgmuligheder og træffe valg giver dig kontrol over dit liv og din fremtid.

For barnet med autisme er valgene færre hvilket kan gøre det sværere for ham/hende at føle tillid til sig selv. At give barnet mulighed for hyppige valg hjælper det til at blive mere aktivt engageret i hverdagslivet.

Tilbyd et valg indenfor "skal-ting", hvor det overhovedet er muligt. I stedet for at sige: "Skriv dit navn og datoen øverst på siden," sig så "Vil du skrive dit navn først eller vil du skrive datoen først?" eller "Hvad vil du skrive først, bogstaver eller tal?" Følg op med at vise ham/hende: "Se hvordan Nuka skriver sit navn på sit papir".

At give barnet valg hjælper det med at lære hensigtsmæssig adfærd, men han/hun behøver også at forstå at der er tidspunkter hvor man ikke kan vælge. Når det sker, vil han/hun ikke blive frustreret hvis han/hun forstår hvorfor:

- "Jeg kan ikke give dig et valg i denne situation fordi det er farligt. Du kan komme til skade."
- "Jeg kan ikke give dig et valg fordi det vil være dårligt for Nuka/have negativ effekt for et andet barn."
- "Jeg giver dig masse af valg, men denne gang er det nødvendigt med et vokservalg".

Det sidste ord: TRO. Henry Ford, ham med bilerne, sagde: "Hvad end du tror du kan eller hvad end du tror du ikke kan, har du som regel ret."

Tro at du kan gøre en forskel for barnet. Det kræver tilpasning og afpasning, men autisme er et bredspektret handicap.

Der er ikke indbygget en øvre grænse for præstationer og udvikling. Barnet kan opfatte meget mere end han/hun kan kommunikere, og den vigtigste ting han/hun kan opfatte, er om du tænker "han/hun kan gøre det". Forvent mere og du vil få mere. Støt barnet til at blive alt hvad det kan blive, så han/hun kan blive på kursen længe efter han/hun har forladt dit klasseværelse.

Dette er skrevet af en engelsk mor, Ellen Notbohm